

آزمون ۸ از ۱۰

شرکت تعاونی خدمات آموزشی کارکنان
سازمان سنجش آموزش کشور

اگر دانشگاه اصلاح شود مملکت اصلاح می‌شود.
امام خمینی (ره)

**پاسخ تشریحی آزمون آزمایشی
سنجش دهم - مرحله هشتم
(۱۴۰۱/۱۲/۱۹)**

ادبیات و علوم انسانی (دهم)

کارنامه آزمون، عصر روز برگزاری آن از طریق سایت اینترنتی زیر قابل مشاهده می‌باشد:

www.sanjeshserv.ir

مدیران، مشاوران و دبیران محترم دبیرستان‌ها و مراکز آموزشی

به منظور فراهم نمودن زمینه ارتباط مستقیم مدیران، مشاوران و دبیران محترم دبیرستان‌ها و مراکز آموزشی همکار در امر آزمون‌های آزمایشی سنجش و بهره‌مندی از نظرات ارزشمند شما عزیزان در خصوص این آزمون‌ها، آدرس پست الکترونیکی test@sanjeshserv.com معرفی می‌گردد. از شما عزیزان دعوت می‌شود، دیدگاه‌های ارزشمند خود را از طریق آدرس فوق با مدیر تولیدات علمی و آموزشی این مجموعه در میان بگذارید.

کانال تلگرام آزمون‌های آزمایشی سنجش @sanjesheducationgroup

ریاضی و آمار (۱)

۱. گزینه ۳ درست است.

می‌دانیم معادله درجه دوم دو ریشه متمایز دارد هرگاه $\Delta = b^2 - 4ac > 0$ باشد. در این سؤال $a = m + 1$ ، $b = -2$ و $c = 2$ است. بنابراین:

$$\Delta = 4 - 4(m+1) > 0 \Rightarrow -4m > 4 \Rightarrow 4m < -4 \Rightarrow m < -\frac{1}{1} \Rightarrow m \in (-\infty, -\frac{1}{1})$$

۲. گزینه ۱ درست است.

اگر تعداد کفش‌های تولید شده در روز را با x نمایش دهیم، تعداد کفش‌های تولید شده در روز دوم برابر $2x$ ، تعداد کفش‌های تولید شده در روز سوم برابر $2(2x) = 4x$ ، تعداد کفش‌های تولید شده روز چهارم برابر $2(4x) = 8x$ و تعداد کفش‌های تولید شده روز پنجم $2(8x) = 16x$ است. از طرفی روز پنجم 1920 جفت کفش تولید شده است. بنابراین:

$$16x = 1920 \Rightarrow x = \frac{1920}{16} = 120$$

$$\text{مجموع} = x + 2x + 4x + 8x + 16x = 31x \xrightarrow{x=120} 31 \times 120 = 3720$$

۳. گزینه ۲ درست است.

طبق قضیه فیثاغورث داریم:

$$(2x+2)^2 = (2x)^2 + (2x-2)^2 \Rightarrow 4x^2 + 8x + 4 = 4x^2 + 4x^2 + 4 - 8x \Rightarrow 4x^2 - 16x = 0$$

$$\Rightarrow 4x(x-4) = 0 \xrightarrow{x>0} x = 4$$

$$S = \frac{1}{2} \times 6 \times 8 = 24$$

بنابراین اضلاع مثلث، ۶، ۸ و ۱۰ است. بنابراین:

۴. گزینه ۴ درست است.

اگر عدد کوچک‌تر را با $a = x$ نمایش دهیم، عدد بزرگ‌تر $b = x + 1$ است. بنابراین:

$$\frac{1}{a} + \frac{1}{b} = \frac{1}{x} + \frac{1}{x+1} = \frac{11}{30}$$

با ضرب طرفین معادله در مخرج کسر داریم:

$$30(x+1) + 30x = 11(x)(x+1) \Rightarrow 11x^2 - 49x - 30 = 0$$

$$\Delta = (-49)^2 - 4(11)(-30) = 3721 \Rightarrow x = \frac{49 \pm 61}{22} = 5, -\frac{12}{22} \xrightarrow{x>0} x = 5$$

$$\Rightarrow a = 5, b = 6 \Rightarrow 2a + b = 2(5) + 6 = 16$$

۵. گزینه ۳ درست است.

طبق خاصیت تابع بودن، لازم است به هر عضو دامنه، دقیقاً یک مقدار نظیر شود، بنابراین $2b - 1 = 1$ و در نتیجه $b = 1$

$$a + 2b = 4 \Rightarrow a + 2(1) = 3 \Rightarrow a = 1$$

۶. گزینه ۴ درست است.

با توجه به نمودار پیکانی، گزینه ۴ درست است. زیرا به اعضای ۲ و ۴ هیچ پیکانی وصل نشده است.

۷. گزینه ۲ درست است.

$$m = \frac{y_2 - y_1}{x_2 - x_1} = \frac{4 - 2}{3 - 1} = \frac{2}{2} = 1$$

با جایگذاری در معادله خط داریم:

$$y - y_1 = m(x - x_1) \Rightarrow y - 2 = 1(x - 1) \Rightarrow y = x + 1$$

۸. گزینه ۱ درست است.

$$f(1) = 2(1) + \frac{1}{2} = \frac{5}{2}, f(2) = 2(2) + \frac{1}{2} = \frac{9}{2}, f(3) = 2(3) + \frac{1}{2} = \frac{13}{2}, f(4) = 2(4) + \frac{1}{2} = \frac{17}{2}$$

$$\Rightarrow R_f = \left\{ \frac{5}{2}, \frac{9}{2}, \frac{13}{2}, \frac{17}{2} \right\}$$

۹. گزینه ۱ درست است.

$$x_s = -\frac{b}{2a} = -\frac{2}{2} = -1 \xrightarrow{x=-1} y = (-1)^2 + 2(-1) - 4 = -5 \Rightarrow (-1, -5)$$

۱۰. گزینه ۲ درست است.

اگر این دو عدد را با x و y نمایش دهیم، داریم $x + y = 80$ بنابراین $y = 80 - x$ با قرار دادن این مقدار در حاصل ضرب داریم:

$$P = xy = x(80 - x) = -x^2 + 80x$$

که به معادله سهمی رسیدیم، چون ضریب x^2 منفی است، یعنی ماکزیمم داریم که در طول رأس رخ می‌دهد. بنابراین:

$$x = -\frac{b}{2a} = -\frac{80}{-2} = 40 \xrightarrow{y=80-x} y = 40 \Rightarrow P = xy = (40)(40) = 1600$$

۱۱. گزینه ۳ درست است.

در حالت کلی رتبه افراد، مقیاسی ترتیبی است. میزان آلودگی هوا کمی با مقیاس اندازه‌گیری نسبتی است، زیرا صفر دارد (صفر به معنای عدم آلودگی است).

۱۲. گزینه ۴ درست است.

برای بررسی روند تغییرات آب و هوا باید از دادگان موجود استفاده کرد، بنابراین گزینه (۱) غلط است.

برای بررسی کیفیت غذای یک رستوران باید از مصاحبه استفاده کرد، بنابراین گزینه (۲) غلط است.

برای بررسی روند تغییرات قیمت نان باید از دادگان استفاده کرد، بنابراین گزینه (۳) غلط است.

برای بررسی نظر کارشناسان آب‌وهوا در رابطه با میزان بارندگی باید از مصاحبه با کارشناسان استفاده کرد. بنابراین گزینه (۴) درست است.

۱۳. گزینه ۲ درست است.

$$\frac{-16 + 20 + 18 + 17 + x + 15}{6} = 17/5 \Rightarrow 86 + x = 105 \Rightarrow x = 105 - 86 = 19$$

۱۴. گزینه ۴ درست است.

۱, ۱, ۲, ۳, ۵, ۷, ۸, ۸, ۹, ۱۱, ۲۵, ۲۷

با مرتب کردن اعداد داریم:

چون تعداد اعداد زوج است، میانه از رابطه $\frac{7+8}{2} = 7.5$ به دست می‌آید.

۱۵. گزینه ۱ درست است.

با محاسبه میانگین داریم:

$$\frac{(2x-1) + (2x+1) + (2x+3) + 12 + 18}{5} = 15 \Rightarrow 6x + 33 = 75 \Rightarrow x = \frac{42}{6} = 7$$

بنابراین اعداد به صورت ۱۲, ۱۳, ۱۵, ۱۷, ۱۸ هستند و میانه این اعداد ۱۵ است.

اقتصاد

۱۶. گزینه ۲ درست است.

الف) برای محاسبه درآمد این واحد تولیدی، کافی است هزینه‌های تولید را با سود سالانه آن، جمع کنیم:

هزینه سالانه + سود سالانه = درآمد سالانه

دستمزد سالانه کل کارگران + هزینه استهلاک سالانه ماشین آلات + هزینه سالانه مواد اولیه + اجاره سالانه کارگاه = هزینه سالانه کارگاه

$$2,000,000 \times 12 + 10,000,000 + 10,000,000 \times \frac{1}{5} + 500,000 \times 10 \times 12 = 96,000,000$$

تومان $96,000,000 =$ هزینه سالانه کارگاه

تومان $126,000,000 = 30,000,000 + 96,000,000 =$ درآمد سالانه

(ب) برای محاسبه تعداد محصولات تولیدشده، کافی است با توجه به رابطه زیر، درآمد بنگاه را بر قیمت هر واحد محصول تقسیم کنیم:

$$2,000,000 \times X = 126,000,000 \rightarrow X = 63$$

(صفحه ۸) (فصل اول، درس اول - هزینه‌های تولید، درآمد و سود)

۱۷. گزینه ۲ درست است.

(الف) کارآفرینی، تمایل افراد به سازماندهی و عملیاتی کردن کسب‌وکارهای جدید با پذیرش خطر عدم موفقیت است. (صفحه ۲۷)
(ب) تمام گزاره‌های مطرح‌شده در گزینه‌ها، از جمله موارد پیمان‌های تجاری نقض‌شده توسط آمریکا در دوران اخیر است. بنابراین به سراغ پاسخ سؤال (ج) می‌رویم. (صفحه ۷۴)

(ج) افزایش نقدینگی معمولاً ناشی از «عملکرد بانک‌ها» است. (صفحه ۹۸)

(فصل اول، درس سوم - منابع کمیاب خود را شناسایی کنید - فصل دوم، درس هفتم - دولت‌ها و تجارت بین‌الملل - فصل سوم، درس نهم - نقدینگی)

۱۸. گزینه ۴ درست است.

تمامی گزینه‌ها به‌استثنای گزینه (۴) نادرست هستند. گزینه (۱) نادرست است؛ زیرا اگر منابع بیشتری برای تولید یک کالا و خدمات اختصاص داده شود، منابع کمتری برای تولید کالاها و خدمات دیگر باقی می‌ماند. گزینه (۲) نادرست است؛ زیرا حتی اگر یک کشور کالاهایی را از دیگر کشورها بخرد، هنوز با کمیابی امکانات و مبادله مواجه است. گزینه (۳) نادرست است؛ زیرا در هر نقطه از زمان، هر کشور میزان معینی (و نه نامحدود) نیروی کار، زمین قابل بهره‌برداری، سرمایه انسانی و فیزیکی و کارآفرین دارد. (صفحه ۲۷) (فصل اول، درس سوم - منابع کمیاب خود را شناسایی کنید)

۱۹. گزینه ۱ درست است.

(الف) با توجه به قانون تقاضا، با افزایش قیمت کالا، تقاضای آن نیز کاهش می‌یابد؛ بنابراین اعداد جایگزین متغیر x باید کوچک‌تر از ۴۰۰ (کیلو) باشند. بنابراین مقدار ۵۰۰ (کیلو) در گزینه (۴) درست نیست. از طرفی با توجه به قانون عرضه، با افزایش قیمت کالا، تولید و عرضه کالا افزایش می‌یابد؛ بنابراین به جای متغیر y باید اعداد بیشتر از ۲۰۰ و کمتر از ۶۰۰ قرار بگیرند؛ بنابراین مقدار ۱۵۰ (کیلو) در گزینه (۳) درست نیست. (صفحه ۵۳)

(ب) در تمام قیمت‌های بیشتر از قیمت تعادلی، به دلیل کاهش تقاضا، تولیدکننده امکان فروش تمام محصولات خود را ندارد و شاهد مازاد عرضه هستیم؛ بنابراین در سطوح قیمتی ۶۵۰ و ۷۵۰ ریال، مازاد عرضه ایجاد می‌شود. (فصل دوم، درس پنجم - تعادل در بازار)

۲۰. گزینه ۳ درست است.

(الف) در اقتصاد ایران، بی‌ثباتی در قیمت‌ها بر بی‌ثباتی در بازار کار و فعالیت‌های اقتصادی اثر منفی قابل توجهی گذاشته است. دولت‌ها موظفند از طریق حمایت از شرکت‌های تولیدی و مبارزه با فساد، با فقر و بیکاری مبارزه کنند. (صفحه ۹۰)

(ب) در صورتی که پول بتواند حفظ ارزش کند، می‌تواند وسیله مناسبی برای پرداخت‌های آینده نیز باشد. (صفحه ۹۸) (فصل سوم، درس هشتم - دولت و مسئله بیکاری و فقر - درس نهم - وظایف پول)

۲۱. گزینه ۳ درست است.

در رابطه با مالیات بر ارزش افزوده، تمامی گزینه‌ها به‌استثنای گزینه (۳) درست هستند. گزینه (۳) نادرست است؛ زیرا این نوع مالیات چندمرحله‌ای است و در هر یک از مراحل تولید و تکمیل تا مصرف نهایی برحسب ارزش افزوده گرفته می‌شود. (صفحه ۶۳) (فصل دوم، درس ششم - مالیات بر ارزش افزوده)

۲۲. گزینه ۱ درست است.

(الف) رشد اقتصادی به دلیل آنکه همراه با افزایش ظرفیت‌های تولیدی و به تبع آن افزایش میزان تولید کالا و خدمات است، منجر به امکان پذیر شدن تولید در نقاط خارج از منحنی مرز امکانات تولید می‌شود. (صفحه ۱۱۸)

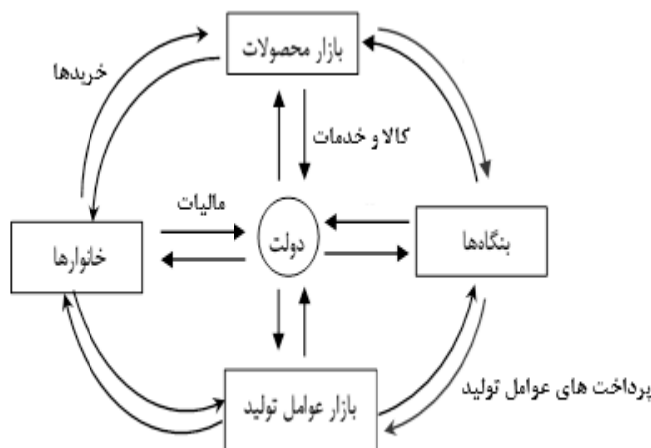
ب) یک کارآفرین تلاش می‌کند با افزایش درآمد و کاهش هزینه‌ها از وضعیت زیان دوری کند. او با صرفه‌جویی و افزایش بهره‌وری، مثل پرهیز از استخدام نیروی کار غیرلازم یا صرفه‌جویی در مواد اولیه و انرژی یا جلوگیری از ریخت‌وپاش‌ها، می‌تواند هزینه‌های تولید را بدون اینکه از میزان تولید کم کند، کاهش دهد. (صفحه ۹)

ج) زمانی که قیمت یک کالای معمولی افزایش می‌یابد، تقاضا برای آن کالا کاهش می‌یابد و مردم از کالاهای جانشین آن استفاده می‌کنند؛ بنابراین تقاضا برای کالای جانشین آن، افزایش می‌یابد. (صفحه ۵۱)

(فصل اول، درس اول - هزینه‌های تولید، درآمد و سود - فصل دوم، درس پنجم - خریداران یا تقاضاکنندگان و فرآیند تصمیم‌گیری آن‌ها - فصل سوم، درس یازدهم - بررسی رشد با الگوی مرز امکانات تولید)

۲۳. گزینه ۴ درست است.

با توجه به رابطه دولت با بازارها، بنگاه‌های اقتصادی و خانوارها، نمودار جریان چرخشی تعاملات را می‌توان به صورت زیر کامل کرد: (صفحه ۶۵)

(فصل دوم، درس ششم - جایگاه دولت در جریان چرخشی درآمد)

۲۴. گزینه ۲ درست است.

الف) بهبود عملکرد بازار (ب) بهبود عملکرد بازار (ج) ارائه کالای عمومی (صفحه ۵۸ و ۵۹)
(فصل دوم، درس ششم - طرح مسئله - بهبود عملکرد بازار - ارائه کالای عمومی)

۲۵. گزینه ۴ درست است.

به‌طور کلی یکسان نبودن منابع و عوامل تولید در کشورها و نیز یکسان نبودن کشورها از نظر دسترسی به فناوری یا تفاوت‌های اقلیمی و آب‌وهوایی، از دلایلی است که باعث می‌شود کشورها با یکدیگر وارد مبادله شوند. همین عوامل باعث می‌شود تا تولید یک محصول در کشوری مقرون به صرفه باشد و در کشور دیگر، صرفه اقتصادی نداشته باشد؛ بنابراین گزینه (۴) درست نیست. (صفحه ۷۰) (فصل دوم، درس هفتم - چرا تجارت با دیگر کشورها مهم است؟)

۲۶. گزینه ۳ درست است.

الف) این وضعیت منجر به تعریف مفهوم «فقر نسبی» می‌شود. در فقر نسبی همیشه تعریف فقر نسبت به وضعیتی که ما در آن هستیم صورت می‌گیرد؛ از این رو، معیار فقر در نواحی و زمان‌های مختلف، متفاوت خواهد بود. (صفحه ۸۹)
ب) رونق و آبادانی اقتصاد ایران را تا اواسط حکومت صفویه می‌توان از زیربنایها و عمران بندرها، بازارها، مدارس علمی، کاروانسراها و مساجد باقی‌مانده و فعالیت‌های خیریه درک کرد. بنابراین گزینه‌های (۱) و (۳) درست نیستند. (صفحه ۱۰۸)
ج) در اندازه‌گیری تولید ناخالص داخلی، کالاهای واسطه‌ای را در نظر نمی‌گیریم؛ زیرا کالاهای واسطه‌ای همگی در تولیدات نهایی محاسبه می‌شوند و اگر آن‌ها را جداگانه محاسبه کنیم، دچار خطای محاسبه مجدد می‌شویم. (صفحه ۱۱۹)
(فصل سوم، درس هشتم - بیکاری و رکود چه پیامدهایی دارد؟ - درس دهم - مسیر تاریخی اقتصاد ایران - درس یازدهم - چگونه رشد اقتصادی را اندازه‌گیری کنیم؟)

۲۷. گزینه ۱ درست است.

الف) برای محاسبه سهم دهک‌های خواسته‌شده از اختلاف‌های داده‌شده استفاده می‌کنیم؛ بنابراین خواهیم داشت:

۷ = دهک پنجم → ۴ - ۱۱ = دهک پنجم → ۴ = دهک پنجم → ۱۱ - ۴ = دهک پنجم → دهک ششم
 ۱۳ = دهک هشتم → ۱۰ = ۳ - دهک هشتم → ۱۰ = دهک اول - دهک هشتم

$$\frac{\text{دهک دهم}}{\text{دهک هفتم}} = \frac{\text{دهک دهم}}{۱۲} = ۲ \rightarrow \text{دهک دهم} = ۲۴$$

(ب) برای محاسبه شاخص وضعیت توزیع درآمد، نسبت دهک دهم به دهک اول محاسبه می‌شود:

$$\text{شاخص وضعیت توزیع درآمد} = \frac{\text{دهک دهم}}{\text{دهک اول}} = \frac{۲۴}{۳} = ۸$$

(صفحه ۱۲۳) (فصل سوم، درس یازدهم - شاخص دهک‌ها)

۲۸. گزینه ۴ درست است.

دولت در ایران بخش زیادی از درآمد خود را از محل فروش دارایی‌های تجدیدناپذیر مانند نفت و گاز تأمین می‌کند که درآمد پایدار نیست؛ زیرا با قیمت نفت نوسان می‌کند و قابل تحریم است. (صفحه ۶۴) (فصل دوم، درس ششم - سایر درآمدهای دولت)

۲۹. گزینه ۲ درست است.

(الف) نادرست است؛ زیرا خلق مزیت‌های جدید اقتصادی برای تأمین برخی نیازهای مهم و اساسی در داخل کشور، از راه‌های رسیدن به استقلال اقتصادی است، نه اقتصاد مقاومتی. (صفحه ۷۶)

(ب) درست است. (صفحه ۲۹)

(ج) درست است. (صفحه ۱۲۵)

(د) نادرست است؛ زیرا مواردی که در محاسبه تولید ناخالص داخلی لحاظ نمی‌شوند، عبارت‌اند از: کار بدون دستمزد، خرید و فروش کالاهای دست دوم و تولیدات زیرزمینی، قاچاق و غیرقانونی؛ بنابراین تولیدات با استهلاک بالا، مشمول این موارد نمی‌شود. (صفحه ۱۲۰)
 (ه) نادرست است؛ زیرا دولت از طریق بانک مرکزی در شرایط رکود اقتصادی، سیاست‌های پولی انبساطی اعمال می‌کند. (صفحه ۱۰۳)
 (فصل اول، درس سوم - بین هزینه‌ها و منافع خود، انتخاب کنید - فصل دوم، درس هفتم - جنگ‌های تجاری و تحریم‌های اقتصادی - فصل سوم، درس نهم - علل تورم و نقش دولت - درس یازدهم - مواردی که در تولید ناخالص داخلی محاسبه نمی‌شوند - شاخص توسعه انسانی)

۳۰. گزینه ۱ درست است.

با توجه به مفهوم مزیت مطلق و مزیت نسبی، ایران در تولید غذا و برزیل در تولید پوشاک، «مزیت مطلق» دارند. کنیا نیز در تولید غذا «مزیت نسبی» دارد. (صفحات ۷۱ و ۷۲) (فصل دوم، درس هفتم - اصل مزیت نسبی و مطلق در تجارت)

علوم و فنون ادبی (۱)

۳۱. گزینه ۲ درست است.

موارد نادرست و اصلاح هر یک:

(الف) به تناسب مخاطب ← براساس محیط جغرافیایی

(ج) پنج ← شش

(د) صرفاً محصول اوضاع سیاسی ← معمولاً محصول اوضاع سیاسی، فرهنگی، اجتماعی و ...

(در تعیین درستی و نادرستی جملات، به قیده‌های موجود در آن‌ها توجه کنید.)

۳۲. گزینه ۴ درست است.

ترتیب دوره‌های نثر فارسی (براساس تقسیم‌بندی بهار)، عبارت‌اند از:

سامانی - غزنوی و سلجوقی اول - سلجوقی دوم و خوارزمشاهیان - سبک عراقی - بازگشت ادبی - ساده‌نویسی

۳۳. گزینه ۱ درست است.

بررسی ویژگی‌های زبانی:

- (۱) «خطر» تنها واژه عربی این بیت است و واژه‌های دیگر فارسی هستند.
- (۲) متمم‌های بیت به ترتیب عبارت‌اند از: «تو - من - باغ - باغ» که هر یک، یک حرف نشانه دارند.
- (۳) تلفظ هیچ‌یک از کلمات این بیت با زبان امروز تفاوتی ندارد.
- (۴) هیچ واژه کهنه و مهجوری در این بیت به چشم نمی‌خورد.

۳۴. گزینه ۲ درست است.

«طنباب» از ویژگی‌های نثر دوره غزنوی و سلجوقی است - «افزایش کاربرد نشانه‌های جمع فارسی بر جمع عربی» از ویژگی‌های نثر دوره سامانی است که به ترتیب در آثار گزینه پاسخ به چشم می‌خورند. آثار گزینه‌های دیگر:

- (۱) هر دو اثر مربوط به نثر دوره سامانی هستند.
- (۳) به ترتیب مربوط به نثر دوره سامانی - نثر دوره غزنوی و سلجوقی هستند.
- (۴) هر دو اثر مربوط به نثر دوره غزنوی و سلجوقی هستند.

۳۵. گزینه ۴ درست است.

موارد نادرست و اصلاح آن‌ها عبارتند از:

- (الف) در توصیف پدیده‌ها، بیشتر از تشبیه حسی بهره گرفته می‌شود.
- (د) قالب عمده شعر این دوره، قصیده است و قالب غزل در اواخر این دوره رشد می‌یابد.

۳۶. گزینه ۳ درست است.

«ترجمه تفسیر طبری» از آثار نثر دوره سامانی است که فاقد ویژگی‌های گزینه پاسخ است.

ویژگی‌های مذکور در گزینه‌های دیگر، مربوط هستند به:

- (۱) به ترتیب نثر دوره سامانی - نثر دوره غزنوی و سلجوقی
- (۲) هر دو نثر دوره سامانی
- (۳) هر دو نثر دوره غزنوی و سلجوقی
- (۴) به ترتیب نثر دوره غزنوی و سلجوقی - نثر دوره سامانی

۳۷. گزینه ۱ درست است.

در قرن چهارم و نیمه اول قرن پنجم، شعر غنایی با دو شاعر مشهور رودکی و شهید بلخی قوت و استحکام یافت. «کسایی مروزی» در موعظه و نصیحت، قصیده تمام و کمال سروده و بعد از او «ناصرخسرو» شیوه او را ادامه داده است.

۳۸. گزینه ۳ درست است.

بررسی آرایه‌های خواسته شده:

(۱) پارادوکس: اینکه خورشید تابان زیر سایه تاریکی باشد و از تاریکی، نور و هستی بگیرد، یک عبارت پارادوکسی است. در مصراع دوم نیز، طوبی که درختی بهشتی است، غلام محبوب شده است.

(۲) سجع: بین جفت واژه‌های بساز / بخش * رنجور / مسکین * ناتوان / بی‌نوا * یار / دوست.

(۳) پارادوکس: اینکه زهر، دارو و زخم، مرهم باشد، دو پارادوکس است.

سجع: بین جفت واژه‌های مشتاق / عشاق * زهر / زخم

(۴) تضاد: بین دشمن و دوست

ابیات، فاقد آرایه‌های دیگر هستند.

۳۹. گزینه ۴ درست است.

بررسی نوع سجع‌ها و نیز تعیین موازنه یا ترصیع:

(۱) خواب / تاب (متوازی) * نمی‌برد / نیاورد (متوازی) * غم / کس (متوازن) ← موازنه

(۲) ناب / خواب * باده / سرمه * خورد / کشد * بلورین / خمارین * جام / چشم (همه متوازی) ← ترصیع

۳) خانه / بنده (متوازی) * بیر / بکش (متوازن) * شرع / جرم (متوازن) ← موازنه

۴) فاقد سجع و فاقد موازنه یا ترصیع

۴۰. گزینه ۳ درست است.

بررسی آرایه‌های هر بیت:

۱) تشبیه: رخ به چشمه خورشید * خورشید به چشمه * درخشانی‌ها به چشمه خورشید * استعاره: (لعل - درآفشانی‌ها) به ترتیب استعاره از (لب - شیرین‌سخنی‌ها) * «طبع» استعاره و جان‌بخشی دارد.

۲) واژه‌آرایی: فارغ - شور - شر * جناس بین (شور - شر)

۳) مجاز: «چمن» مجاز از «گلستان و باغ» * بیت فاقد حسن تعلیل است. (در بیت دلیل واقعی مطرح شده است؛ این گونه که شاعر از محبوب تقاضا کرده است به باغ بیاید تا نسیم با پراکندن گل‌ها، او را نوازش کند.)

۴) جان‌بخشی: «کاروان عمر با غفلت می‌گذرد» استعاره و جان‌بخشی دارد. * واج‌آرایی: ت (که با د واجگاه مشترک دارند) ب، ش (گ، ذ، آ نیز تکرار قابل توجهی دارند).

۴۱. گزینه ۲ درست است.

توضیح آرایه‌های هر بیت:

الف) تشبیه زلف به کمند

ب) ایهام در مصراع دوم به معنای: ۱) اشک از چشم گریان من سرازیر شود. ۲) محبوبم از چشم گریان من بیفتد و مورد بی‌توجهی قرار گیرد.

ج) تضاد بین خداپرستی و خودپرستی

د) حسن تعلیل به این صورت که چون لاله کاسه‌گردان و اظهارکننده نیاز به دیگران بوده است، شرم‌منده و چهره‌اش سرخ است (علت سرخی لاله، شرم آن از نیاز بردن پیش کسان است).

ه) اغراق در اینکه، شهریار با تقلید از خواجه شیراز، بر آسمان‌ها تکیه می‌زند و شهرت جهانی می‌یابد.

[توجه: در بعضی از این ابیات می‌توان آرایه‌های خواسته‌شده را به گونه‌ای دیگر جست‌وجو کرد؛ مثلاً در بیت «ب» اغراق دیده می‌شود (یک عمر گریه کردم) یا در بیت «د» تشبیه وجود دارد.]

۴۲. گزینه ۱ درست است.

مجازهای هر بیت عبارت‌اند از:

۱) «سر» در هر مصراع مجاز از «اندیشه و فکر» است.

۲) «شهر» مجاز از «مردم شهر» است.

۳) «دست» مجاز از «توانایی و امکان» است.

۴) «صد» مجاز از «تعداد زیاد» است.

۴۳. گزینه ۴ درست است.

بررسی استعاره‌های هر گزینه:

۱) استعاره و جان‌بخشی: «امید - اجل» جان‌بخشی دارند. * «پادشاه» استعاره از محبوب

۲) استعاره و جان‌بخشی: «گل - خار» جان‌بخشی دارند. * «خار» استعاره از خطا و اشتباه و گناه

۳) استعاره و جان‌بخشی: «صبح - شمع» جان‌بخشی دارند. * «زند» استعاره از زندگی یا دل عاشق

۴) «آتش» - «سوختگان» به ترتیب: استعاره از عشق - عاشقان

۴۴. گزینه ۳ درست است.

بررسی انواع سجع در هر عبارت:

۱) عاقبت / خاتمت (متوازی) * مکر / غدر (متوازی) * نامحمود / نامحبوب (متوازن)

۲) درجت / سعادت (مطرف) * شهادت / مغفرت (مطرف)

۳) صبح / روز (متوازن) * ظفرت / عداوت (مطرف) * تیغ / شام (متوازن) * برآورده / رسانیده (متوازی)

۴) تقریر / تصویر (متوازی) * قاصر / حیران (متوازن)

۴۵. گزینه ۱ درست است.

توضیح آنکه آهنگ و وزن تمام ابیات تند و شادی‌آور است (گزینه پاسخ کمتر) و محتوای آن‌ها، این آهنگ را تشدید می‌کند؛ درحالی‌که محتوای سوز و گداز فراق عاشقانه در گزینه پاسخ با آهنگ طرب‌انگیز آن هماهنگی ندارد.

۴۶. گزینه ۲ درست است.

نشانه‌های هجایی تقطیع هر گزینه:

(۱) -U-|--U-|--U-

(۲) -U|--U|--U|--U-

(۳) --U|---U|---U-

(۴) -U-|UU-|UU-

۴۷. گزینه ۴ درست است.

هجاهای کشیده در هر گزینه:

(۱) صبر - روز (۲) تند - خیش (۳) نیست - سوز (۴) ریس - پای - نیست - موز

(توجه: در واژه «دست‌آموز» همزه حذف می‌شود و خطّ عروضی آن این چنین خواهد بود: دستاموز)

۴۸. گزینه ۱ درست است.

بررسی هر گزینه:

(۱) وزن هر دو بیت یکسان و هر مصراع دارای پانزده هجا است؛ به این ترتیب:

-U-|--U-|--U-|--U-

(۲) هر بیت از هشت رکن و هشت هجای کوتاه تشکیل شده است. (تقطیع فوق، مربوط به یک مصراع است.)

(۳) ابیات به دلیل داشتن تعداد هجاهای یکسان و تقابل هجاهای کوتاه و بلند هم‌وزن هستند.

(۴) در بیت دوم، دو مورد حذف همزه داریم (به رفتار آمده‌ست - به کردار آمده‌ست) و بیت فاقد هجای کشیده است.

(توجه: هجای کشیده در انتهای مصراع‌ها، بلند محسوب می‌شود.)

۴۹. گزینه ۳ درست است.

اصلاح گزینه نادرست:

تعداد هجاهای یک کلمه با تعداد مصوّت‌های آن کلمه (اعم از مصوّت کوتاه و بلند) برابر است.

۵۰. گزینه ۲ درست است.

نشانه‌های هجایی هر گزینه عبارت است از:

(۱) -U-|UU-|U-|UU-

(توجه: همزه «از» حذف می‌گردد.)

(۲) -UU-|UU-|UU-|UU-

(توجه: همزه «است» حذف می‌گردد.)

(۳) -U--|U--|U--|U--

(۴) -U-U|UU-|U-U|UU-

۵۱. گزینه ۱ درست است.

وزن گزینه پاسخ، (U--U--U|--U|--U) و وزن گزینه‌های دیگر، (U|--U|--U|--U) است.

۵۲. گزینه ۳ درست است.

تقطیع و نشانه‌های هجایی گزینه پاسخ:

ک	ا	ر	ش	ش	ر	ا	خ	و	ا	ل	ت	گ	ر	ب	و	د	ب	ا	ک	ا	ر	س	ا
-	U	-	-	-	U	-	-	U	-	-	-	U	-	-	U	-	-	U	-	-	U	-	-

(توجه: هنگام تقطیع گزینه‌های دیگر، توجه داشته باشید که در گزینه ۱، سه مورد و در گزینه ۲، یک مورد حذف همزه وجود دارد.)

۵۳. گزینه ۴ درست است.

مفهوم هر گزینه:

(۱) توصیف همّت بزرگ‌مردان

۲ و ۳) مذمت ظاهرپرستی، توصیه و توجه به عالم معنا و حقیقت افراد
۴ و مثل عبارت سؤال) تناسب رفتار هر کس با سیرت و ذات آن شخص

۵۴. گزینه ۳ درست است.

مفهوم گزینه پاسخ: «هر پدیده نشان از خدا دارد / توصیه و تأکید بر تعمق در پدیده‌ها»
مفهوم گزینه‌های دیگر: «خوب و زیبا دیدن معشوق / نفی و مذمت ظاهربینی»

۵۵. گزینه ۲ درست است.

مفهوم درست گزینه‌های غیرپاسخ:

(۱) آشکارایی حقیقت و عدم نیاز به جست‌وجوی آن

(۳) جاودانگی پیمان‌نامه عشق

(۴) درمان‌ناپذیری درد عشق

علوم اجتماعی (۱)

۵۶. گزینه ۳ درست است.

هویت فرهنگی تا زمانی که عقاید و ارزش‌های مربوط به آن، مورد پذیرش اعضای جهان اجتماعی بوده و برای آن‌ها مهم باشد، دوام می‌آورد. هرگاه عقاید و ارزش‌ها اهمیت و اعتبار خود را نزد اعضای جهان اجتماعی از دست بدهند، دوام هویت فرهنگی با چالش‌هایی مواجه می‌شود. (درس ۱۱ - فصل ۲ - ص ۹۰)

۵۷. گزینه ۱ درست است.

تعارض فرهنگی ← تزلزل فرهنگی ← بحران هویت فرهنگی ← تحول فرهنگی (درس ۱۱ - فصل ۲ - ص ۹۱ و ۹۲)

۵۸. گزینه ۴ درست است.

هویت فرهنگی جهان اجتماعی براساس عقاید و ارزش‌های اجتماعی آن شکل می‌گیرد. این هویت هنگامی محقق می‌شود که در میان مردم، عقاید و ارزش‌های مشترکی پدید آید. یعنی هرگاه نوعی از عقاید و ارزش‌ها از سوی افراد پذیرفته و به رسمیت شناخته شود، هویت فرهنگی جهان اجتماعی پدید می‌آید. هویت فرهنگی جهان اجتماعی، پدیده‌ای گسترده‌تر از هویت اجتماعی افراد است. هویت اجتماعی افراد در پرتو هویت فرهنگی جهان اجتماعی شکل می‌گیرد. (درس ۱۱ - فصل ۲ - ص ۹۰)

۵۹. گزینه ۲ درست است.

جهان اجتماعی که متناسب با نیازهای معنوی و روحی افراد عمل نکند؛ به پرسش‌های آن‌ها درباره معنای زندگی و مرگ پاسخ ندهد؛ از این پرسش‌ها غفلت کند یا به پوچ‌انگاری برسد، نشاط زندگی را از دست می‌دهد و با انواع مختلف آسیب‌ها مانند یأس، ناامیدی و خودکشی افراد روبه‌رو می‌شود. (درس ۱۱ - فصل ۲ - ص ۹۳)

۶۰. گزینه ۱ درست است.

- بحران هویت فرهنگی در جایی به‌وجود می‌آید که جهان اجتماعی، توان حفظ و دفاع از عقاید و ارزش‌های اجتماعی خود را نداشته باشد.

- اگر در یک جهان اجتماعی بحران هویت پدید آید، راه برای دگرگونی هویت فرهنگی آن جهان اجتماعی باز می‌شود. در آن صورت، تغییرات اجتماعی از محدوده تغییرات درون جهان اجتماعی فراتر می‌روند و به‌صورت تحولات فرهنگی درمی‌آیند و جهان اجتماعی به جهان اجتماعی دیگری تبدیل می‌شود.

- گاهی تعارض فرهنگی یا همان شیوه زندگی ناسازگار با عقاید و ارزش‌های یک جهان اجتماعی تداوم می‌یابد و جهان اجتماعی نمی‌تواند کنش‌های اجتماعی را براساس فرهنگ خود سامان دهد. این وضعیت می‌تواند به تزلزل فرهنگی منجر شود. (درس ۱۱ - فصل ۲ - ص ۹۱ و ۹۲)

۶۱. گزینه ۳ درست است.

پروسه دگرگونی فرهنگ به‌ترتیب با از دست رفتن ثبات و استقرار مبادی هویت‌ساز فرهنگ رخ می‌دهد؛ سپس به تزلزل فرهنگی منجر می‌شود. جامعه‌ای که دچار تزلزل فرهنگی شده است، در حفظ و دفاع از عقاید و ارزش‌های اجتماعی ناتوان

می‌شود؛ به بحران هویت گرفتار شده و با فراتر رفتن تغییرات اجتماعی از محدوده تغییرات درون یک فرهنگ، دچار دگرگونی فرهنگی می‌شود. (درس ۱۱ - فصل ۲ - ص ۹۲)

۶۲. گزینه ۲ درست است.

- مرگ یک جهان اجتماعی هنگامی رخ می‌دهد که با وجود به‌کارگیری تمامی ظرفیت‌های خود، از پاسخگویی به نیازهای طبیعی و جسمانی یا فطری و معنوی انسان‌ها باز می‌ماند.

- جهان اجتماعی که متناسب با نیازهای معنوی و روحی افراد عمل نکند؛ به پرسش‌های آن‌ها درباره معنای زندگی و مرگ پاسخ ندهد؛ از این پرسش‌ها غفلت کند یا به پوچ‌نگاری برسد، نشاط زندگی را از دست می‌دهد و با انواع مختلف آسیب‌ها مانند یأس، ناامیدی و خودکشی افراد روبه‌رو می‌شود. (درس ۱۱ - فصل ۲ - ص ۹۳)

۶۳. گزینه ۴ درست است.

- تأخیر در ازدواج و افزایش طلاق نوعی تعارض فرهنگی است. (ص: درس ۱۱ - فصل ۲ - ص ۹۲)

- هویت خانوادگی هرکدام از ما، بخشی از هویت اجتماعی ما و نتیجه عضویت در یک خانواده است. (غ: درس ۱۱ - فصل ۲ - ص ۹۰)

- در یک جهان سکولار، هویت دینی و معنوی افراد نمی‌تواند بروز و ظهور اجتماعی داشته باشد. (غ: درس ۱۰ - فصل ۲ - ص ۸۶)

- فطرت یکی از ملاک‌های ارزیابی شیوه‌های زندگی است و برخی از شیوه‌های زندگی، حاصل انحراف از فطرت انسانی است و با آن ناسازگار است. (ص: درس ۹ - فصل ۲ - ص ۷۹)

۶۴. گزینه ۱ درست است.

افراد در بدو تولد، هویت اجتماعی انتسابی خود را به‌صورت انفعالی (خودشان در به‌دست آوردن آن نقشی ندارند) در محیط خانواده و ... می‌پذیرند. با گذر زمان، آن‌ها به‌گونه‌ای فعال، با محیط اجتماعی خود برخورد می‌کنند و هویت اکتسابی خود را به‌دست می‌آورند. (درس ۱۰ - فصل ۲ - ص ۸۳)

۶۵. گزینه ۳ درست است.

ممکن است برخی انسان‌ها هویتی را که جهان اجتماعی برای آن‌ها در نظر گرفته است، نپذیرند. همواره افرادی هستند که جذب عقاید و ارزش‌های جهان اجتماعی خود نمی‌شوند و نقشی را که نهادها و سازمان‌های مختلف جامعه از آن‌ها انتظار دارند، نمی‌پذیرند. این افراد به حقوق و تکالیف خود پایبند نیستند و رفتارهای مخالف انجام می‌دهند. (درس ۹ - فصل ۲ - ص ۷۸)

۶۶. گزینه ۴ درست است.

کودکان وقتی شناخت بیشتری درباره دیگران به‌دست می‌آورند، خطاهای آنان را بیش از آنکه عمدی بدانند، ناشی از سوء برداشت یا بی‌احتیاطی می‌دانند؛ بنابراین، هرچه شناخت کودکان از موقعیت خود و دیگران بیشتر می‌شود، قضاوت آن‌ها تغییر می‌کند. (درس ۸ - فصل ۲ - ص ۷۲)

۶۷. گزینه ۲ درست است.

- اگر جوامع هنجارها و اعمال خود را براساس عقاید و ارزش‌های حق سامان دهند، آن‌ها را به قلمرو واقعی وارد کرده‌اند.
- اگر جوامع حقایق را نشانند و به آن ایمان نیاورند و مطابق آن عمل نکنند، از حق گسسته و به‌سوی باطل گام برمی‌دارند.
- علوم اجتماعی، اگر علم را به‌معنای تجربی آن محدود نکند، می‌تواند درباره حق یا باطل بودن واقعیت‌ها و آرمان‌های جهان‌های اجتماعی داوری کند. (درس ۷ - فصل ۱ - ص ۵۵ و ۵۷)

۶۸. گزینه ۲ درست است.

- تربیت‌پذیر بودن انسان ← از است که در زمره لایه‌های عمیق جهان اجتماعی است.
- جامعه مبتنی بر تبعیض نژادی؛ آپارتاید ← تنوع آگاهی و معرفت انسان‌ها و همچنین تنوع اراده و اختیار آن‌ها، سبب پیدایش جهان‌های اجتماعی مختلف می‌شود که نمونه آن، آپارتاید است.

- شرک و بت‌پرستی ← از اعتقادات و ارزش‌های بنیادی جهان اجتماعی شبه جزیره عربستان بود.

(ترکیبی: درس‌های ۴ و ۵ - فصل ۱ - ص ۳۱ - ۳۶ - ۳۷)

۶۹. گزینه ۳ درست است.

- هریک از موجودات بیرون از جهان اجتماعی، یعنی موجودات طبیعی و ماورای طبیعی به‌واسطه ارتباطی که با زندگی اجتماعی انسان پیدا می‌کنند، در گستره جهان اجتماعی قرار می‌گیرند. تمامی گزینه‌های ۱ و ۲ و ۴ نمونه همین عبارت هستند.

۷۰. آلودگی محیط زیست نمونه‌ای از تأثیر جهان اجتماعی بر جهان طبیعی است. (درس ۳ - فصل ۱ - ص ۲۲ و ۲۳) گزینه ۴ درست است.

بیت «آب این جوی به سرچشمه نمی‌گردد باز / بهتر آن است که غفلت نکنیم از آغاز»، به پیامدهای طبیعی (غیرارادی) کنش انسانی اشاره می‌کند که قطعی است و به اراده افراد انسانی، وابستگی ندارند. (درس ۱ - فصل ۱ - ص ۸)

تاریخ (۱)

۷۱. گزینه ۳ درست است.

جاده‌ای که در قرون جدید به‌عنوان جاده ابریشم شهرت یافته و چین را از طریق ایران به اروپا متصل می‌کرد، در دوره «هان» گشایش یافت. (تاریخ دهم درس ۵ ص ۴۸)

۷۲. گزینه ۱ درست است.

شی هوانگ تی به‌منظور تسلط بیشتر حکومت مرکزی بر سرزمین چین، تشکیلات اداری و مالیاتی را نوسازی کرد و شبکه گسترده‌ای از جاده‌ها ساخت. (تاریخ دهم درس ۵ ص ۴۷)

۷۳. گزینه ۳ درست است.

در دوران اشکانیان و به‌ویژه ساسانیان کاربرد پول، به‌خصوص در شهرها گسترش یافت و سکه‌های نقره‌ای و مسی در مبادلات تجاری در منطقه وسیعی به جریان افتاد. تعداد فراوانی از سکه‌های ساسانی، در ایران و سرزمین‌های همجوار یافت شده است. (تاریخ دهم درس ۱۳ ص ۱۲۳ - ۱۲۴)

۷۴. گزینه ۲ درست است.

داریوش بزرگ، پادشاه هخامنشی در جریان لشکرکشی به هندوستان، وقتی که به رود سند رسید، یکی از اهالی آسیای صغیر به‌نام اسکیلاکس را مأمور کشف مسیرهای آبی کرد. وی مسیر رود سند را تا اقیانوس هند ادامه داد و سپس با عبور از دریای سرخ به مصر رسید. در نتیجه این سفر، برای نخستین‌بار، مسیر دریایی میان هند و مصر شناسایی شد. (تاریخ دهم درس ۱۳ ص ۱۲۱)

۷۵. گزینه ۲ درست است.

گاهنبارها، نوروز، مهرگان و سده، از مشهورترین جشن‌های ایران باستان به‌شمار می‌روند. گاهنبارها عبارت بودند از شش جشن که به شکرانه آفریده شدن عناصر اصلی خلقت (آسمان، آب، زمین، گیاه، جانوران و انسان)، در شش وقت معین از ماه‌های سال برگزار می‌شد. (تاریخ دهم درس ۱۲ ص ۱۱۶)

۷۶. گزینه ۱ درست است.

از دیگر اقدام‌های مهم هخامنشیان برای توسعه کشاورزی، کندن قنات، احداث بند و سد بر روی رودها و حفر نهرهای انتقال آب در سرتاسر قلمرو خود بود. در دوره هخامنشی فنون و مهارت‌های جاده‌سازی پیشرفت کرد. (تاریخ دهم درس ۱۳ ص ۱۱۹ و ۱۲۰)

۷۷. گزینه ۲ درست است.

در آن زمان، شهر بابل در قلب پادشاهی هخامنشی، مرکز تجاری مهمی به‌شمار می‌رفت؛ در دوره اشکانیان جاده معروف ابریشم گشایش یافت. (تاریخ دهم درس ۱۳ ص ۱۲۵ و ۱۲۶)

۷۸. گزینه ۳ درست است.

پس از آنکه امپراتور کنستانتین شهر بیزانتیوم (قسطنطنیه / استانبول) را به پایتختی برگزید، به تدریج زمینه تقسیم امپراتوری روم به دو بخش شرقی و غربی فراهم آمد. روم غربی در ۴۷۵م. در اثر هجوم اقوام بیابانگرد نابود شد. (تاریخ دهم درس ۶ ص ۵۸)

۷۹. گزینه ۱ درست است.

پادشاهان ساسانی مانند پادشاهان هخامنشی ادعا می‌کردند که بنا به خواست اهورا مزدا به مقام شاهی رسیده‌اند و حکومت آنان مورد تأیید او است. در سنگ‌نوشته‌هایی که از شاهان هخامنشی به‌ویژه داریوش یکم بر جای مانده، نکته‌ها و مطالبی درباره انصاف، عدالت و راستی و اجتناب از دروغ و بیداد به چشم می‌خورد. (تاریخ دهم درس ۱۱ ص ۱۰۲ و ۱۰۴)

۸۰. گزینه ۴ درست است.

نخستین فرمانروایان اشکانی، برای حفظ قلمروی خود، گاهی ناچار به اظهار اطاعت از سلوکیان بودند، اما مهرداد یکم با تسلط

بر مناطق وسیعی در سرتاسر ایران، قدرت و قلمروی حکومت اشکانی را به‌طور چشمگیری افزایش داد. در دوران فرمانروایی او، سلسله اشکانیان از یک حکومت محلی در شرق فلات ایران به پادشاهی قدرتمندی تبدیل شد. (تاریخ دهم درس ۱۰ ص ۹۲)

جغرافیای ایران

۸۱. گزینه ۴ درست است.

متن سؤال، روستاها را به‌عنوان مکان مهاجرفرست و شهرها را به‌عنوان مکان مهاجرپذیر معرفی کرده است. با توجه به اینکه مهاجرت بر مکان‌های مبدأ و مقصد، به‌طور همزمان تأثیرگذار است، در این نوع مهاجرت داخلی نیز این تغییرات مشاهده می‌شود؛ به‌طوری‌که روستاها با فرستادن نیروهای کار خود با کمبود نیروی انسانی مناسب مواجه می‌شوند و شهرها با پذیرش بی‌رویه نیروهای انسانی غیرمتخصص از روستاها، با تراکم بالای جمعیت، کمبود شغل و مسکن مواجه می‌شوند و منجر به گسترش مناطق حاشیه در شهرها می‌شود. جغرافیای ایران (دهم)، صفحه ۶۹

۸۲. گزینه ۲ درست است.

هرم سنی ارائه‌شده نشان می‌دهد که این کشور در حال حاضر با جمعیت نیروی جوان و بزرگسال زن و مرد مواجه است. به بیان دیگر، در حال حاضر با پدیده جوانی جمعیت که نیازمند افزایش مشاغل و فرصت‌های تحصیلی و رفاهی است، روبرو است. همچنین از نظر پیری جمعیت و بخش کودکان، از وضعیت محدودی برخوردار است. این شرایط در دو دهه آینده، اگر ادامه پیدا کند، بخش ضخیم بزرگسال به بخش سالمندی و بخش محدود کودکان به بخش بزرگسال انتقال پیدا می‌کند و کشور را با مشکل پیری جمعیت و کمبود نیروی کار مواجه خواهد کرد. بنابراین، عبارت‌های «الف» و «د» با هرم سنی ارائه‌شده مطابقت دارد. جغرافیای ایران (دهم)، صفحات ۶۷ و ۶۸

۸۳. گزینه ۴ درست است.

با مقایسه دقیق دو نقشه، متوجه می‌شویم که مناطق پرجمعیت با کانون‌های آبگیر دائمی مطابقت دارند؛ به‌طوری‌که نقاط پررنگ در نقشه کانون‌های آبگیر، نشان‌دهنده کانون‌های دائمی است و بخش‌های برجسته‌شده در نقشه تراکم جمعیتی نیز شامل مناطق و شهرهای پرجمعیت است. به‌طور کلی در نیمه غربی ایران همزمان با افزایش کانون‌های آبگیر دائمی، نواحی جمعیتی نیز متراکم‌تر است و تعداد بیشتری در مقایسه با نیمه شرقی کشورمان دارد. بنابراین، نواحی پرجمعیت، با کانون‌های دائمی - برخلاف کانون‌های اتفاقی و فصلی - منطبق است. جغرافیای ایران (دهم)، صفحات ۲۱ و ۴۹

۸۴. گزینه ۳ درست است.

اگر سه نقطه کوه جغتای در خراسان رضوی، گردنه آوج در استان قزوین و قلّه کوه بزمان یا خضر زنده در سیستان و بلوچستان را به یکدیگر وصل کنید، مثلثی تشکیل می‌شود که منطقه کوهستانی مرکزی نامیده می‌شود. ناهمواری‌های این منطقه، دو نوع است: بخش کوه‌های چین‌خورده که به آن‌ها کوه‌های مرکزی گفته می‌شود و بخش توده‌های نفوذی آذرین یا چین‌خورده که به آن‌ها کوه‌های منفرد مرکزی می‌گویند. توجه داشته باشید که این منطقه شامل مناطق هموار و دشت‌ها نیز می‌شود و این سؤال، فقط از مناطق ناهموار آن صحبت کرده است. جغرافیای ایران (دهم)، صفحه ۲۸

۸۵. گزینه ۱ درست است.

به مهاجرت‌هایی که افراد، از یک کشور (مهاجرفرست) به کشور دیگر (مهاجرپذیر) جابه‌جا می‌شوند، مهاجرت خارجی می‌گویند که به دو صورت اختیاری و اجباری انجام می‌شود. از سوی دیگر موالید و مرگ و میر، رشد طبیعی جمعیت را نشان می‌دهد که اگر مهاجرت را به آن اضافه یا از آن کم کنیم، رشد مطلق جمعیت را به دست خواهیم آورد. بنابراین، در اثر این مهاجرت با رشد مطلق جمعیت مواجه خواهیم بود؛ به‌طوری‌که کشور مهاجرفرست با رشد منفی و کشور مهاجرپذیر با رشد مثبت همراه می‌شود. جغرافیای ایران (دهم)، صفحات ۶۵ و ۶۹

۸۶. گزینه ۲ درست است.

توجه داشته باشید که بهره‌برداری از منابع نفت و گاز، موقعیت نسبی مناسب خلیج فارس و دریای خزر است؛ فعالیت صیادی و پرورش میگو، موقعیت نسبی مناسب خلیج فارس و دریای عمان است؛ دسترسی به آب‌های آزاد، فقط از طریق دریای عمان امکان‌پذیر است و بنابراین، می‌توان گفت ویژگی «الف» به‌طور مشترک مربوط به دریای خزر و خلیج فارس، ویژگی «ب»

به‌طور مشترک مربوط به دریای عمان و خلیج فارس و ویژگی «ج» فقط مربوط به دریای عمان است. جغرافیای ایران (دهم)، صفحات ۵۲، ۵۳، ۵۴ و ۵۵

۸۷. گزینه ۱ درست است.

در نقشه حوضه‌های آبریز ایران، دو نوع حوضه مشاهده می‌شود؛ داخلی و خارجی. محدوده حوضه‌های داخلی به‌طور کامل در مرزهای سیاسی کشورمان واقع شده است و به درون دریاچه‌های داخلی فصلی و دائمی وارد می‌شوند، اما بخش‌هایی از محدوده حوضه‌های آبریز خارجی در مرزهای ایران و بخش‌هایی دیگر خارج از محدوده سیاسی ایران و در کشورهای همسایه قرار دارند و بنابراین فقط در طول مسیر، می‌توان از رودهای آن استفاده کرد. جغرافیای ایران (دهم)، صفحه ۵۰

۸۸. گزینه ۴ درست است.

به‌طور کلی در مناطق جنوبی کشور که در عرض‌های پایین جغرافیایی قرار دارند یا به خط استوا نزدیک‌ترند، زاویه تابش خورشید هنگام ظهر، نزدیک به عمود است و به همین دلیل در این نواحی، مقدار تابش خورشید بیشتر و هوا گرم‌تر است؛ مانند استان‌های هرمزگان و جنوب سیستان و بلوچستان، ولی در مناطق شمالی کشور که در عرض‌های بالای جغرافیایی قرار دارند و زاویه تابش خورشید مایل‌تر است، مقدار تابش کمتر و هوا سردتر است؛ مانند استان‌های آذربایجان غربی و شرقی. در کشور ما به‌طور میانگین و با در نظر داشتن عرض جغرافیایی، میزان دما از شمال به جنوب بیشتر می‌شود. جغرافیای ایران (دهم)، صفحات ۳۶ و ۳۷

۸۹. گزینه ۳ درست است.

شکل زیر نشان می‌دهد که برخی از توده‌های هوا، در دوره سرد سال و برخی دیگر در دوره گرم سال وارد کشورمان می‌شوند. جغرافیای ایران (دهم)، صفحه ۳۹

۹۰. گزینه ۲ درست است.

در وقوع ریزگردهای کشورمان اگر مکان وقوع پدیده مطرح شود (استان‌های زاگرسی کشورمان و کشورهای همسایه عراق، عربستان و ترکیه) به سؤال «کجا» اشاره داریم. اگر به عملکردهای انسان (مانند قطع بی‌رویه درختان و...) که بیانگر روابط متقابل انسان و محیط است، اشاره کنیم به سؤال «چه کسی» پاسخ داده‌ایم و درنهایت اگر دوره زمانی پدیده (مانند دوره گرم سال یا زمان پیشروی پرفشار جنب‌حاره به داخل کشورمان که زمان تشدید شدن وقوع ریزگردها است) را مطالعه کنیم، به سؤال «چه موقع» پاسخ داده‌ایم. جغرافیای ایران (دهم)، صفحات ۵، ۸، ۲۷، ۳۷ و ۴۵

منطق

۹۱. گزینه ۴ درست است.

ذهن انسان به صورت طبیعی براساس قواعدی می‌اندیشد. منطق دانان این قواعد را کشف کرده و به صورت علم منطق در اختیار انسان قرار داده‌اند. منطق، علمی کاربردی است، یعنی برای تبحر در آن باید تمرین و ممارست کرد و صرفاً تئوریک و نظری نیست که با مطالعه آن بتوان از خطای اندیشه جلوگیری کرد. (درس اول ص ۹)

۹۲. گزینه ۲ درست است.

در این عبارت مشخص نیست که در کلمه «کفش‌هایش»، مرجع ضمیر علی است یا برادر علی. (درس دوم ص ۱۷)

۹۳. گزینه ۳ درست است.

مفاهیم میز، ظرفی بلوری، چند سیب، یک انار، شاگرد افلاطون، اهل یونان، علم منطق، حکم، زندان، حاضران، بهار، ماه اردیبهشت و همه درختان، کلی هستند. مفاهیم ارسطو، سقراط و این منظره، جزئی هستند. (درس سوم ص ۲۱)

۹۴. گزینه ۱ درست است.

اگر دایره مصادیق A و B به صورت دو دایره متقاطع باشد، یعنی رابطه آن‌ها عموم و خصوص من وجه است و اگر A با C هیچ مصادیق مشترکی نداشته باشند، یعنی رابطه آن‌ها تباین است؛ در این صورت رابطه B با C نمی‌تواند تساوی باشد؛ زیرا در این صورت A نمی‌توانست با C رابطه تباین داشته باشد، اما هر یک از نسبت‌های دیگر به جز تساوی می‌تواند برقرار باشد. (درس سوم ص ۲۲)

۹۵. گزینه ۴ درست است.

نسبت‌های چهارگانه، میان مصادیق دو مفهوم کلی برقرار است و اگر دو مفهوم، جزئی باشند یا یکی کلی و دیگری جزئی، هیچ رابطه‌ای از میان نسبت‌های چهارگانه ندارند. اگر دو مفهوم، دارای مصادیق مشترک باشند ممکن است رابطه آن‌ها تساوی، عموم و خصوص مطلق یا عموم و خصوص من وجه باشد. میان مصادیق دو مفهوم دانش‌آموز و دانش‌آموز ایرانی، عموم و خصوص مطلق برقرار است. (درس سوم ص ۲۵)

۹۶. گزینه ۱ درست است.

در این تعریف با ذکر ویژگی عام و خاص فلز، به تحلیل مفهوم مجهول پرداخته شده؛ پس تعریفی مفهومی است، ولی این تعریف مانع نیست؛ زیرا به جز فلز، عناصر دیگری هم وجود دارند که رسانا هستند. (درس چهارم ص ۳۱ و ۳۴)

۹۷. گزینه ۲ درست است.

استدلال استقرائی که در آن، مقدمات از نتیجه حمایت نسبی می‌کنند به سه قسم تقسیم می‌شود؛ استقرای تمثیلی، استقرای تعمیمی و استنتاج بهترین تبیین. در این نوع استدلال با بررسی حالات مختلف و حذف حالات ضعیف، به استنتاج بهترین تبیین می‌رسیم؛ پس این نوع استدلال نیز نوعی استدلال استقرائی است. تمثیل را در ادبیات، تشبیه می‌نامند نه استدلال تمثیلی را. هنگامی که به دلیل مشابهت ظاهری حکم یک مورد را به دیگری سرایت دهیم و به وجوه اختلاف توجه نشود، ممکن است منجر به مغالطه شود ولی لزوماً همیشه مغالطه نیست. استقرای تعمیمی براساس تخمین بنا شده زیرا در آن تک‌تک جامعه آماری را بررسی نمی‌کنیم. (درس پنجم ص ۴۸)

۹۸. گزینه ۴ درست است.

در قضایای حملی، اگر موضوع قضیه، مفهوم کلی باشد، آن را محصوره می‌نامند و اگر جزئی باشد، آن را شخصی می‌گویند. در قضایای محصوره اغلب نشانه‌هایی برای تعیین دامنه مصادیق موضوع وجود دارد که به آن‌ها «سور» گفته می‌شود، ولی ممکن است در یک قضیه محصوره، سور وجود نداشته باشد؛ مثل قضیه «انسان حیوان ناطق است». در قضایای محصوره، مصادیق موضوع مورد نظر است، نه مفهوم آن. (درس ششم ص ۵۸)

۹۹. گزینه ۱ درست است.

دو مفهوم یا دو قضیه که ضد هستند، یعنی جمع آن‌ها در صدق محال است، ولی جمع‌شان در کذب جایز است و دو مفهوم نقیض یا دو قضیه نقیض، جمع‌شان در صدق و در کذب محال است. (درس هفتم ص ۶۳ و ۶۴)

۱۰۰. گزینه ۳ درست است.

قضیه «بعضی مثلث‌ها مربع نیستند» صادق است؛ زیرا حکمی که درباره بعضی مثلث‌ها شده است، درست است و درباره بعضی از مثلث‌های دیگر حکمی نشده است که آیا آن‌ها هم مربع هستند یا نیستند. این قضیه، سالبه جزئیه است که متداخل آن به صورت سالبه کلیه است. (درس هفتم ص ۶۵)

۱۰۱. گزینه ۲ درست است.

قیاس به دو قسم قیاس اقترانی و قیاس استثنایی تقسیم می‌شود. قیاس از دو یا چند مقدمه تشکیل می‌شود و در برخی اقسام قیاس، برخی حالات آن معتبر و برخی نامعتبر هستند. (درس هشتم ص ۷۲)

۱۰۲. گزینه ۳ درست است.

در این قیاس اقترانی، «کیوتر» حد وسط است و چون در هر دو مقدمه، در جایگاه موضوع است، پس این قیاس شکل سوم است و تمام شرایط اعتبار قیاس رعایت شده است و شرایط حد وسط و قانون نتیجه‌گیری نیز رعایت شده است؛ پس دارای نتیجه معتبری است. (درس هشتم ص ۷۳)

۱۰۳. گزینه ۳ درست است.

چون کره مریخ جزئی است، بنابراین دارای علامت مثبت است، یعنی همه مصادیق موضوع که یک فرد است، مورد نظر است و به دلیل سالبه بودن کیفیت این قضیه، همه مصادیق محمول مورد نظر است. (درس هشتم ص ۷۷)

۱۰۴. گزینه ۴ درست است.

این قضیه شرطی به شکل «اگر ظلم کنید، به بلا گرفتار شوید.» بوده است و «چو (اگر) ظلم کنید»، مقدم آن است و «به بلا گرفتار شوید» تالی است. (درس نهم ص ۸۶)

۱۰۵. گزینه ۱ درست است.

عبارت گزینه ۲، منفصله مانعه‌الرفع و عبارات گزینه‌های ۳ و ۴ منفصله حقیقی هستند. (درس نهم ص ۸۷)

شرکت تعاونی خدمات آموزشی کاکانان
سازمان بخش آموزش کشور

یک گام جلوتر

از دیگران باشید!

۲ نوبت آزمون جامع

۲ نوبت آزمون جامع

۴ نوبت آزمون جامع

همین حالا ثبت نام کن

sanjeshserv.ir

”
آزمون‌های آزمایشی
جامع سنجش
“

sanjesheducationgroup

sanjeshserv

۰۲۱-۴۲۹۶۶

ثبت نام گروهی دبیرستان‌ها ۰۲۱-۸۸۸ ۴۴ ۷۹۱-۳